

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnium Generalium Et Provincialium Collectio Regia

Ab anno MCXVIII. ad annum MCLXXIX.

Parisiis, 1644

Conciliabvlvm Northamtoniense In Anglia celebratum, quo Thomas archiepiscopus Cantuariensis de periurio per regem accusatus, eo quod Anglicanas consuetudines, quas iurauerat, non obseruasset, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15588

ANNO
CHRISTI
1164

dominicos. Et cum ventum fuerit ad consulendum ecclesie, debet dominus rex mandare potiores personas ecclesie, & in capella ipsius debet electio fieri assensu regis, & consilio personarum regis, quas ad hoc faciendum vocauerit. Et ibidem faciet electus homagium & fidelitatem domino regi, sicut ligio domino, de vita & membris, & de honore suo terreno, saluo ordine suo, priusquam sit consecratus. *Hoc damnauit.*

XIII.

Si quisquam de proceribus regni diffortiauerit archiepiscopo, vel episcopo, vel archidiacono, de se vel de suis iustitiam exhibere; rex debet iustitiare: & si forte aliquis diffortiauerit domino regi rectitudinem suam, archiepiscopi, vel episcopi, & archidiaconi, debent eum iustitiare vt domino regi satisfaciat. *Hoc tolerauit.*

XIV.

Catalla eorum, qui sunt in regis forisfacto, non detineat ecclesia vel cœmeterium, contra iustitiam regis, quia ipsius regis sunt, siue in ecclesiis siue extra fuerint inuenta. *Hoc tolerauit.*

XV.

Placita de debitis, quæ fide interposita debentur, vel absque interpositione fidei, sint in curia regis. *Hoc damnauit.*

XVI.

Filii rusticorum non debent ordinari absque assensu domini, de cuius terra nati dignoscuntur. *Hoc tolerauit.*

CONCILIABVLVM
NORTHAMTONIENSE IN ANGLIA
celebratum, quo Thomas archiepiscopus Cantuariensis de periurio per regem accusatus, eo quod Anglicanas consuetudines, quas iurauerat, non obseruasset, condemnatus fuit anno MCLXIV. sub Alexandro papa III.

NOTA.

* *Conciliabulum.*] De rebus in hoc Conciliabulo gestis, post Rogerrum in annalibus, acta vitæ sancti Thomæ, quæ sunt apud Baronium, ista referunt: *Facta quoque coitione apud Northampton, dominus Concil. Tom. 27.*

Bbb ij

noſter trahitur in cauſam. Seorſum ita in conclauſi ſedentibus domino Cantuarienſi cum ſuis epiſcopis, ex edicto regis ſeris obiectis, ne pate- ret exitus; propoſitum eſt ex parte regis aduerſus dominum Cantuarien- ſem, quod cum cancellarius eſſet, & haberet vacantes epiſcopatus & abbatias, & multos redditus per annos plurimos in manu ſua, nullam ſuper his reddiderit rationem, quam modo ipſe rex requireret exhiberi. Super his (inquit Cantuarienſis) prudentiores volumus conſulere, & de conſulto reſpondere.

Dum igitur medium ſilentium tenuerunt adinuicem, domino Can- tuarienſi id requirente, Gilbertus Londonienſis epiſcopus, decanus utri- que Cantuarienſis eccleſia, & idcirco in conſilio poſt archiepiſcopum pri- mus: Si pater, inquit, recolis, unde te dominus rex ſuſtulerit, quid ti- bi contulerit, conſiderata temporum malitia, quantam ruinam catho- lica eccleſia & nobis paraueris, ſi in his regi reſiſtere uolueris, non ſo- lum archiepiſcopatu Cantuarienſi, ſed in decuplo, ſi tanti fuerit, cede- re deberes. Et forſitan ſi hanc in te uiderit humilitatem, te rex in un- uerſum reſtituet. Satis (inquit Cantuarienſis) innotuit, quod conſulto reſponderis.

Deinde Henricus V vintonienſis epiſcopus ſubintulit: Hac forma con- ſilii catholica eccleſia penitus pernicioſa nos omnes obligat & confundit: quia ſi archiepiſcopus noſter & totius Anglia primas nobis id relin- queret exemplum, ut ad nutum & comminationem principis auctori- tati & cura animarum ſibi commiſſe quiſque epiſcopus debeat cedere, quis erit de cetero ſtatus eccleſia, niſi ut nulla agantur de iure, & omnia con- fundantur pro libitu; & ſic erit ſacerdos ſicut & populus?

Hilarius poſt hac Ciceſtrenſis epiſcopus, & ipſe glorioſus in uerbis, ſub- iunxit: Niſi, inquit, temporis inſtantia, & catholica eccleſia perturbatio aliud exigeret, ſtandum utrique eſſet ueſtra ſententia. Verum ubi nu- tat Canonum auctoriſas, plurimum ſubtrahendum ſeueritati, ut in eo proficiat diſpenſatio, quod poſſit deſtruere ſeuera correctio. Cenſeo igitur cedendum regia uoluntati, ſed ad tempus, ne prepropere procedamus id ſtatueri, unde ſequatur durior retractio, nec ſine rubore.

Epiſcopus deinde Lincolnienſis, ſimplex quidem homo & minus diſcretus: Pater, inquit, uitam hominis iſtius & ſanguinem queri: & ne- ceſſarium alterum eorum erit, aut archiepiſcopatus, aut uita cedendum. Quis ſibi fructus de archiepiſcopatu proueniet, ſi proinde uita ceſſerit; nec id uideo.

Exoniensis autem epiſcopus Bartholomaeus, Palam eſt, ait, quod dies mali ſunt; & ſi poſſemus ſub diſtimulationis umbra huius tempe- ſtatis impetum tranſilire illaſi; id praecipue procurandum, nec ad id de facili perueniendum, niſi ſubtrahatur plurimum ſeueritati. Temporis in- ſtantia id requirit, maxime cum non ſit generalis, ſed particularis hac perſecutio. Satius eſt igitur unum caput in parte periclitari, quam to- tam Anglicanam eccleſiam inuitabili diſcrimini exponere.

Vigornienſis epiſcopus Rogerius requiſitus & ipſe quid inde ſenti- ret, ita temperauit reſponſum, ut etiam negando palam faceret quid animi haberet: Nullum, ait, in hac parte dabo conſilium: quia ſi dixerō

ANNO
CHRISTI
1164.

a Deo susceptam animarum curam ad regiam comminationem & voluntatem oportere relinquere, contra conscientiam meam & capitis mei condemnationem loqueretur os meum; si censeam regi resistendum, ecce qui sui sunt audiunt, per quos id ipsum innotescet regi; statimque eiciar extra synagogam, & erit fors mea de cetero cum publicis hostibus & condemnatis. Idcirco nec hoc dico, nec illud consulo.

His ita gestis, sederunt aliquamdiu sub silentio, nec erat qui amplius his adiuiceret. & arte quaesita, ut pateret eis exitus (inclusi enim erant) Volo (inquit dominus Cantuariensis) loqui cum duobus comitibus, qui cum rege sunt, quos & nominauit. Vocati illi, aperto ostio introierunt properanter, cupientes aliquid audire, quod regiam satiaret voluntatem. Astantibus iis, ait dominus Cantuariensis: Super his, de quibus nos dominus rex conuenit, consulimus. Et quia non habemus ad praesens eos, quibus res ipsa magis innotuit: ideo usque in crastinum petimus inducias; tunc responsuri sicut Dominus nobis inspirauerit. Ad hac regi referenda missi sunt Londoniensis & Rossensis episcopi. Londoniensis autem sub vulpe latens iniunctum sibi peruertit negotium, dicens regi dominum Cantuariensem apud eum postulare inducias ad preparanda instrumenta, statuto die rationem redditurus super obiectis: ut sic magis obligaretur dominus Cantuariensis ad executionem regia voluntatis. Directi sunt igitur comites ad archiepiscopum, postulas inducias ex parte regis deferentes, si tamen ratum haberet, quod ex parte sua per episcopos regi fuerat suggestum. Quo audito, Cantuariensis ait, se id in mandatis non dedisse, nec id quod regi suggestum est se ratum habere, sed die sequenti se, Deo auctore, venturum, & sicut datum fuerit desuper responsurum. Erubuit ergo Gilbertus Londoniensis, dum videret se incidisse in laqueum, quem contexit ad patrem suum decipiendum.

Soluto itaque consilio, ea die discesserunt ab inuicem. Multitudo virorum militum & aliorum, qui cum domino Cantuariensi illuc conuenerant, regio metu perterriti, secessit in partem, & amplius cum eo non stetit. Quo sanctus Thomas comperto, iussit circuire sepes & vicos, & ad se vocari pauperes, claudos, ac debiles, dicens per talem militiam celeritatem posse prouenire victoriam, quam per eos qui tempore tentationis turpiter recesserunt. Impleta est domus eius discumbentium pauperum, & peracta est dies illa in Domino cum letitia, nulla mentione palam habita posthinc perturbationis.

Sequenti die, summo diluculo percussus est dominus noster passione iliaca, nam & ea multoties vexabatur eatenus, ut non potuerit se de lecto erigere. Vnde longiore mora interposita, ut crederetur ab inuidis ad curiam regis nolle descendere: missi sunt qui eum citarent acrius ad respondendum. Qui, dum, inquit, quieverit ista passio, crastino die, Deo auctore, apparebo. Transcunte vero die illa, & nocturnis vigiliis cum summa deuotione demum peractis, mane consurgens ad Missarum solemniam, sacris pro more indutus vestibibus, & per beati martyris Stephani merita diuinum sibi inuocans auxilium, initium Missae iussit inchoari: Etenim sederunt principes, & aduersum me loquebantur: totumque

officium cum ad id pertinentibus compleuit deuotius, ministris regis, qui ibi aderant, id tacite considerantibus, quibus visum est id ipsum aliquid portendere. Expleto itaque ministerio, amoto ab humeris pallio cum infula, ceteris indutus vestibus sacris, cappa clericali superiniecta.

In quadripartita autem historia asseritur, consilio cuiusdam sancti viri monachi a sancto Thoma celebratam tunc fuisse Missam sancti Stephani protomartyris; non autem, ut tunc eius esset natalitius dies; sed & præter morem eam celebraffe cum pallio. Et quod clam secum detulit more maiorum eucharistiam, palam vero gestandam sumpserit Crucem: ita se sanctus ad martyrium parans, quod ea se die obiturum putabat. Pergunt vero citata superius acta: Intraturus cameram regis, ubi rex prestolabatur, ad ostium ipsum Crucem baiulat propria manu, sequentibus episcopis, id aliter quam decuit interpretantibus. Occurrit Robertus Herefordensis episcopus: Pater, inquiens, sustine, & ego vice capellani Crucem deferam ante presentiam vestram, sic enim condecet. Iustus est (ait Cantuariensis) me ipsam deferre, sub cuius protectione tutus maneo: & eius viso vexillo, non est dubitandum, sub quo principe milito. Londoniensis ad hæc: Si viderit rex te armatum intrare, gladium suum fortius exeret in caput tuum, & tunc videbis quid proderunt arma tua tibi. Hæc (inquit Cantuariensis) Deo committimus. Et Londoniensis: Stultus hæcenus fuisti, & ab hæc stultitia (ut video) de cetero non recedes. Et processum est. Audiens autem rex episcopum armatum venire, obliuio vel deposito illo gladio, quem dixerat Londoniensis, citius secedit in conclauem vltiorem, sedente hæc seorsum Cantuariensi solo cum suis, & paucis, episcopis ex aduerso & loco & animo adunatis. Denique vocati sunt episcopi ad regis Concilium, Cantuariensi sub iugulo relicto. Protrahitur tempus, dum queritur innocentis damnatio. Cantuariensis firma facie induit constantiam. Exiens Rogerus Eboracensis archiepiscopus ait clericis suis, quos ibi inuenit: (erant enim ibi magister Robertus, Grandis cognomine, & Osbernus a Rondel) Recedamus hinc. Non oportet nos videre que hic habent fieri cito de Cantuariensi. Magister Robertus ad hæc, Non, inquit, hinc recedam, donec videro quid Dei voluntas super his iudicauerit. Si pro Deo & eius iustitia dimicauerit usque ad sanguinem, pulcrius & melius vitam finire non poterit. Recedente itaque Eboracensi archiepiscopo a camera regis, veniens Bartholomeus Exoniensis, episcopus, prociens ad pedes domini Cantuariensis, ait: Pater mi, miserere tui: miserere & nostri; omnes enim hodie perimus odio capitis tui. Exiit namque edictum a rege, ut qui amplius cum Cantuariensi staret, publicus hostis iudicaretur, in capite puniendus. Dicitur etiam, quod Iocelinus Saresberiensis episcopus, & Vilielmus Norwicensis episcopus, quia adhuc resisterant, traherentur statim ad supplicium, in membris mutilandi; qui & ipsi pro salute sua Cantuariensem rogabant.

Inspiciens igitur Cantuariensis in Exoniensem episcopum, Fuge hinc, ait, quia non sapias ea que Dei sunt. Exierunt denique a Concilio omnes simul episcopi cum tumultu ad Cantuariensem, quorum vnus

ANNO
CHRISTI
1164.

eloquens Hilarius Ciceſtrenſis epiſcopus prorumpens in vocem: Aliquan-
do, ait, noſter fuiſti archiepiſcopus, & tenebamur tibi obedire; ſed
quia domino regi fidelitatem iuraſti, hoc eſt, vitam, membra, & terre-
nam dignitatem ſibi per te fore ſaluam, & conſuetudines, quas ipſe repe-
tit, conſeruandas, & tu eas niteris deſtruere, præcipue cum ſpectent ad
terrenam ſuam dignitatem & honorem; idcirco te reum periurii dicimus,
& periuro archiepiſcopo de cetero non habemus obedire. Nos itaque & no-
ſtra ſub domini papæ protectione ponentes, te ad eius præſentiam appel-
lamus ſuper his reſponſurum: & diem ſtatuit. Audio, inquit Can-
tuarienſis.

Subtrahentes ſe epiſcopi, ſeorſum ſedere ex aduerſo diutius in ſummo
ſilentio. Tandem a rege proceſſerunt comites & barones & plurima
turba ad dominum Cantuarienſem. Quorum primus Robertus Leice-
ſtrenſis ait: Mandat tibi rex, vt venias redditurus rationem ſuper obie-
ctis, ſicut fieri promiſiſti te facturum: alioquin audi iudicium tuum. Iu-
dicium, inquit, Cantuarienſis, imo, fili comes, & tu prius audi. Non te
latet, fili, quam familiaris, & quam fidelis ſecundum ſtatum huius mun-
di domino regi fuerim. Eius rei gratia placuit ei vt promoueret in ar-
chiepiſcopum eccleſiæ Cantuarienſis; Deus ſcit, me id non volente. Nota
enim mihi fuit infirmitas mea: & magis pro ſuo, quam pro Dei amore
acquieui: id ſatis hodie palam eſt, dum Deus & ſe mihi ſubtrahit & re-
gem. Verumtamen in mea promotione, dum electio fieret, præſente Hen-
rico rege filio & herede, cui & hoc ipſum mandatum fuit, quaſtum eſt
qualem me redderent Cantuarienſi eccleſiæ: & reſponſum eſt, liberum
& abſolutum ab omni nexu curiali. Si igitur liber & abſolutus, ſuper his
a quibus ſum liberatus, nec teneor, nec volo de cetero reſpondere. Et
hoc aliter ſe habet (inquit comes) quam Londonienſis regi ſuggeſſerat.
Adiecit Cantuarienſis: Ad hæc, fili comes, id attende: Quanto dignior
eſt anima quam corpus, tanto magis Deo & mihi teneris obedire quam
terreno regi. Nec lex, nec ratio permittit, vt filii patrem iudicent, vel
condemnent. Vnde regis, tuum, & aliorum declino iudicium, ſub Deo
ſolo a domino papa iudicandus, cuius coram omnibus vobis præſentiam
appello, eccleſiæ Cantuarienſis; ordine & dignitate mea, cum ad eam
pertinentibus, ſub Dei & ſua protectione poſitis. Nihilo minus vos, fra-
tres & coepiſcopi mei, quia magis homini quam Deo obeditis, ad do-
mini papæ audientiam & iudicium voco, & ſic catholice eccleſiæ & apo-
ſtolice ſedis auctoritate munitus hinc recedo.

Abeuntem illum ſequuntur curiales & inuidi, contumeliis & iniu-
riis traditorem illum acclamantes. Ei autem venienti ad ulteriorem
portam, clauſa eſt ianua, nec potuit exire, nullo ibi inuento cuſtode. Et
dum res ageretur in metu & dubio, nutu Dei contigit, clauſas plurimas
in faſciculo a muro pendere: quas arripiens quidam familiaris domini
Cantuarienſis, vnâ poſt alteram pertentaui, donec aperiret ianuam.
Exeuntibus illis occurrit multitudo morbo regio laborantium, pauperum
& infirmorum, ac clamantium & dicentium: Benedictus Dominus, qui
eripuit & ſaluum fecit ſeruum ſuum a facie inimicorum ſuorum. cre-
debatur enim iam fuiſſe extinctus. Præcedente igitur & ſubſequenti

turba languidorum, cum clero & populo in gaudio & letitia perducitur ad hospitium. Videns autem exultationem plebis, dixit sequentibus se: Quam gloriosa nos processio conducit a facie tribulantu? Simite pauperes Christi & nostre tribulationis participes omnes intrare nobiscum, ut epulemur in Domino ad inuicem: & impleta sunt domus & atria circumquaque discumbentium. Additur ex Quadripartita, tunc contigisse legi in mensa ex historia Tripartita persecutionem Liberii, cum restitit videlicet Constantino imperatori hæretico, a quo & est passus exilium: & ex lectione euangelii itidem legi soliti illud euangelista: Si persecuti vos fuerint in vna ciuitate, fugite in aliam. Quæ audita a sancto Thoma, tamquam ipsi annuntiata, ab eodem quamcitiùs sunt adimpleta, cum Deo iuuante in Belgium transfretauit, & apud monasterium sancti Bertini permanit. Alexander autem papa ista audiens, primum omnium non teneri sanctum Thomam damnatione sua in Conciliabulo facta ita declarat:

Membr.

Alexander papa Thomæ Cantuariensi archiepiscopo.

QUOD minor maiorem iudicare non possit, & eum præsertim cui iure noscitur prælationis subesse, & obedientiæ vinculo tenetur astrictus, tam diuinæ quam humanæ leges demonstrant; & præcipue sanctorum patrum statutis id manifestius declaratur. Hæc siquidem nos, quorum interest errata corrigere, & ea quæ incorrecta perniciosum posteris exemplum reliquerunt, emendare sollicita consideratione pensantes, & quod ex delicto personæ non debet ecclesia iacturam aliquam vel incommodum sustinere, sententiam ab episcopis & baronibus Angliæ, quoniam ad primam regis citationem tui copiam non fecisti, aduersum te præsumptuose prolatam, in qua tibi iam dicti episcopi & barones omnia mobilia, tam contra iuris formam, quam contra ecclesiasticam consuetudinem abiudicarunt, præsertim cum nulla mobilia præterquam de bonis ecclesiæ tuæ habueris, irritam penitus esse censemus, & eam apostolica auctoritate cassamus; statuentes vt nullas in posterum vires obtineat, aut tibi vel successoribus tuis, seu ecclesiæ tuæ gubernationi commissæ, aliquod in posterum præiudicium valeat vel læsionem afferre.

Hæc Alexander papa, qui & aliis datis literis restituenda mandauit quæ sublata fuissent ipsi archiepiscopo, siue aliis, occasione ipsius Thomæ.

• CON-